Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

10 януари 2019 година*

„Преюдициално запитване — Липса на основание за произнасяне“

По дело C-169/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия) с акт от 23 февруари 2018 г., постъпил в Съда на 2 март 2018 г., в рамките на производство по дело

Atif Mahmood,

Shabina Atif,

Mohammed Ahsan,

Mohammed Haroon,

Nik Bibi Haroon,

Noor Habib и др.

срещу

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: J.-C. Bonichot, председател на състав, R. Silva de Lapuerta (докладчик), заместник-председател, A. Rosas, L. Bay Larsen и M. Safjan, съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за A. Mahmood и S. Atif, от U. O’Brien и C. Sinnott, solicitors, C. O’Dwyer, SC, и D. Leonard, BL,

– за M. Ahsan, от U. O’Brien и C. Sinnott, solicitors, C. O’Dwyer, SC, и S. Michael Haynes, barrister,

* Език на производството: английски.

– за M. Haroon и N. B. Haroon, от S. Kirwan, solicitor, M. Lynn, SC, и A. Lowry, BL,

– за N. Habib, от E. Larney, solicitor, M. Lynn, SC, и A. Lowry, BL,

– за Ирландия, от M. Browne, G. Hodge и A. Joyce, в качеството на представители, подпомагани от M. Collins, SC, и S. Kingston, BL,

– за германското правителство, от T. Henze и R. Kanitz, в качеството на представители,

– за правителството на Обединеното кралство, от S. Brandon и R. Fadoju, в качеството на представители, подпомагани от D. Blundell, barrister,

– за Европейската комисия, от J. Tomkin и E. Montaguti, в качеството на представители,

след изслушване на генералния адвокат

постанови настоящото

Определение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5, параграф 2 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите–членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

2 Запитването е отправено във връзка със спор на г-н Atif Mahmood, г-жа Shabina Atif, г-н Mohammed Ahsan, г-н Mohammed Haroon, г-жа Nik Bibi Haroon и г-н Noor Habib и др. с Minister for Justice, Equality and Law Reform (министър на правосъдието, равенството и правната реформа, наричан по-нататък „министърът“) относно срока за разглеждане на заявления за визи, подадени от членове на семействата на г-н Mahmood, г-н Ahsan, г-н Haroon и г-н Habib.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

3 Г-н Mahmood, г-н Ahsan, г-н Haroon и г-н Habib, британски граждани, подават съответно на 16 ноември 2015 г., 18 март 2016 г., 21 декември 2015 г. и 16 декември 2015 г. жалби пред High Court (Върховен съд, Ирландия) срещу министъра, тъй като твърдят, че е забавил разглеждането на заявления за входни визи за Ирландия, подадени от членове на техните семейства, които са граждани на трети държави, а именно на Ислямска република Пакистан и на Ислямска република Афганистан.

4 High Court (Върховен съд) уважава жалбите и министърът обжалва решенията му пред Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия), който съединява делата за общо разглеждане.

5 Г-н Mahmood е британски гражданин, обичайно пребиваващ в Обединеното кралство, който от 2013 г. е женен за пакистанската гражданка г-жа Atif. На 9 юли 2015 г. г-н Mahmood подава заявление до консулството на Ирландия в Карачи (Пакистан) за издаване на входна виза за съпругата си, тъй като иска да отиде с нея в Ирландия. Оттогава и двамата пребивават в Пакистан, очаквайки отговор на заявлението.

6 Г-н Ahsan е британски гражданин, който от май 2015 г. работи в Ирландия. През юни 2012 г. той сключва брак в Пакистан с г-жа Malaika Gulshan, пакистанска гражданка, с която имат син. На 7 август 2015 г. г-жа Gulshan подава заявление до центъра за разглеждане в Лахор (Пакистан) за издаване на входни визи за Ирландия за нея и за сина ѝ.

7 Г-н Haroon е британски гражданин, който има заведение за бързо хранене в Ирландия и от 2013 г. е женен за г-жа Haroon, афганистанска гражданка. На 4 юни 2015 г. последната подава чрез адвокатите си в Ирландия заявление за издаване на входна виза за тази държава членка, тъй като иска да отиде да живее там със съпруга си.

8 Г-н Habib е британски гражданин, който от февруари 2015 г. пребивава в Ирландия като самостоятелно заето лице. Той е роден в Афганистан през 1968 г., сключил е брак с първата си съпруга през 1990 г. и има с нея три деца. През юни 2015 г. е подадено заявление до визовата служба на Ирландия в Абу Даби (Обединени арабски емирства) за входна виза за майка му, а законен представител в Ирландия е подал там заявления за входни визи за двамата му синове и за четирима от внуците му.

9 Жалбоподателите в главното производство твърдят, че сроковете за разглеждане на заявленията им за визи противоречат на изискванията по член 5, параграф 2 от Директива 2004/38.

10 Според министъра обаче срокът за разглеждане на заявленията за визи не е неразумен, а обоснован, най-напред, от необходимостта от извършване на проверки за евентуални измами, случаи на злоупотреба с права или фиктивни бракове. В това отношение министърът подчертава, че в Ирландия и в Обединеното кралство съществуват престъпни мрежи, които подпомагат сключването на фиктивни бракове, както и търговски предприятия, които улесняват идването в Ирландия на граждани на Съюза, чиято единствена цел е изкуствено да възникне съответно задължение по правото на Съюза.

11 По-нататък, министърът счита, че срокът за разглеждане на заявленията за визи, предмет на главното производство, не е неразумен, тъй като е обоснован от необходимостта от извършване на задълбочени проверки за сигурност с цел избягване на опасността от заплаха от терористични нападения, когато, както в случая, съответните лица са от трети държави и по отношение на тях съществуват конкретни опасения.

12 Накрая, министърът обръща внимание на значителното увеличаване на заявленията за визи, подадени от съпрузи на установени в такива трети държави граждани на Съюза. За периода 2013—2015 г. броят им се е увеличил с 1 417 % и от 663 през 2013 г. е достигнал до 10 062 през 2015 г. Това неочаквано увеличаване на заявленията за визи представлява според министъра основание за удължаване на срока за разглеждането им.

13 Освен това министърът твърди, че до приключването на проверките и извършването на съответните контролни дейности жалбоподателите в главното производство не могат да се позоват на член 5, параграф 2 от Директива 2004/38. Според министъра, за да може да се позове на посочената разпоредба, лицето, подало заявление за виза като член на семейството на гражданин на Съюза, трябва да докаже, че съществува действителна връзка, даваща право на пребиваване на член на семейството на гражданин на трета държава.

14 Запитващата юрисдикция счита, че това основание на защитата трябва да се отхвърли, тъй като истинският въпрос е дали забавяния при разглеждане на заявления за входни визи като тези, предмет на главното производство, представляват нарушение на посочената разпоредба и дали предвид изтъкнатите обстоятелства могат да бъдат обосновани.

15 Според запитващата юрисдикция забавяне до две години при разглеждане на заявление за входна виза по принцип представлява нарушение на член 5, параграф 2 от Директива 2004/38. Освен това тя не е сигурна дали такова забавяне би могло да се обоснове с мотиви като изтъкнатите от министъра, тъй като счита, че ако това беше така, законодателят на Съюза щеше да го предвиди изрично в Директивата.

16 Запитващата юрисдикция отбелязва и че понастоящем има около 7 300 заявления за входни визи, които са висящи пред министъра, и че решението по делото ще се отрази на всяко едно от тях.

17 При тези обстоятелства Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Преди да се анализират изложените във втори, трети и четвърти въпрос евентуални обосновки, нарушава ли държава членка член 5, параграф 2 от Директива 2004/38 — изискващ възможно най-бързо издаване на визи за съпруга/съпругата и за членовете на семейството на гражданин на Съюза, който упражнява или възнамерява да упражни правото си на свободно движение във въпросната държава членка — ако забави разглеждането на такова заявление с дванадесет месеца или повече?

2) Без да се засяга отговорът на първия въпрос, може ли да се счита, че забавяне на разглеждането или на постановяването на решение по заявление за издаване на виза по член 5, параграф 2 — което забавяне се дължи на необходимостта да се извърши по-специално цялостна проверка, за да се гарантира, че заявлението не е основано на невярна информация или че не представлява злоупотреба с право, в това число и че не става въпрос за фиктивен брак — е обосновано с оглед на член 35 от Директива [2004/38] или поради други съображения и че следователно не представлява нарушение на член 5, параграф 2 [от тази директива]?

3) Без да се засяга отговорът на първия въпрос, може ли да се счита, че забавяне на разглеждането или на постановяването на решение по заявление за издаване на виза по член 5, параграф 2 — което забавяне се дължи на необходимостта да се извърши цялостна проверка и проверка за сигурност на лицата от някои трети страни поради специфични опасения, свързани със сигурността, спрямо пристигащите от тези трети страни пътници — е обосновано с оглед на член 27 или член 35 от Директива [2004/38] или поради други съображения и че следователно не представлява нарушение на член 5, параграф 2 [от тази директива]?

4) Без да се засяга отговорът на първия въпрос, може ли да се счита, че забавяне на разглеждането или на постановяването на решение по заявление за издаване на виза по член 5, параграф 2 — което забавяне се дължи на внезапно и неочаквано нарастване на броя на такива заявления от определени трети страни, като се смята, че това представлява реална опасност за сигурността — е обосновано и че следователно не представлява нарушение на член 5, параграф 2 [от Директива 2004/38]?“.

Производството пред Съда

18 В хода на писмената фаза на производството Ирландия отбелязва, че през март 2017 г. по разглежданите в главното производство заявления за визи са постановени откази. Подадените срещу отказите жалби са отхвърлени съответно през юли 2017 г. за съпругата на г-н Mahmood, през декември 2017 г. за съпругата и сина на г-н Ahsan, през февруари 2018 г. за съпругата на г-н Haroon и през януари 2018 г. за майката, двамата синове и четиримата внуци на г-н Habib.

19 Предвид това на основание член 101, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда на 18 октомври 2018 г. секретариатът на Съда изпраща писмо до запитващата юрисдикция с въпрос дали главното производство не е останало без предмет и дали отговорът на Съда продължава да бъде необходим за разрешаването на висящия пред нея спор.

20 В писмо от 31 октомври 2018 г. запитващата юрисдикция посочва, че поддържа преюдициалното си запитване, тъй като отговорът на Съда, макар вече да не е необходим за жалбоподателите в главното производство, би бил от значение за разрешаването на хиляди други висящи случаи.

По преюдициалното запитване

21 Съгласно установената практика на Съда въведеното с член 267 ДФЕС производство е инструмент за сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, чрез който Съдът предоставя на националните юрисдикции насоките за тълкуването на правото на Съюза, които са им необходими за решаването на висящия пред тях спор (определение от 15 ноември 2017 г., Aranyosi, C-496/16, непубликувано, EU:C:2017:866, т. 22).

22 В този смисъл както от текста, така и от общия разум на член 267 ДФЕС следва, че преюдициалното производство предполага, че пред национална юрисдикция действително е висящ спор, по който тя трябва да постанови решение, в което да може да вземе предвид решението на Съда по преюдициалното запитване (определение от 3 март 2016 г., Euro Bank, C-537/15, непубликувано, EU:C:2016:143, т. 32).

23 Всъщност основанието за отправяне на преюдициално запитване е не формулирането на консултативни становища по общи или хипотетични въпроси, а необходимостта от отговор за ефективното решаване на даден правен спор (определение от 3 март 2016 г., Euro Bank, C-537/15, непубликувано, EU:C:2016:143, т. 33).

24 В случая, видно от акта за преюдициално запитване, спорът в главното производство е за твърдяно забавяне от страна на министъра при разглеждане на съответните заявления за издаване на визи, като се иска да му бъде разпоредено да се произнесе по тях.

25 Тъй като обаче по разглежданите в главното производство заявления за визи е постановен отказ, срещу който са подадени жалби по съдебен ред и те са били отхвърлени, и тъй като съгласно дадените от запитващата юрисдикция уточнения отговорът на Съда не може да послужи на жалбоподателите в главното производство, както е видно от точки 18 и 20 от настоящото определение, предметът на спора в главното производство е отпаднал и съответно отговорът на поставените въпроси вече не е необходим.

26 Ето защо, въпреки че преюдициалното запитване не е оттеглено от запитващата юрисдикция — която принципно следва да установи последиците от решенията за отказ на визи, и по-специално да реши дали се налага да продължи да поддържа, или пък следва да измени или да оттегли преюдициалното си запитване — в случая следва да се заключи, че липсва основание за произнасяне (вж. в този смисъл определение от 24 март 2009 г., Nationale Loterij, C-525/06, EU:C:2009:179, т. 11).

По съдебните разноски

27 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) определи:

Липсва основание за произнасяне по преюдициалното запитване, отправено от Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия) с решение от 23 февруари 2018 г., по дело C-169/18.

Подписи